

Til kamp for Kaj Munk

Med bogen om "Dramamanden" vil Jens Kristian Lings genrejse interessen for Kaj Munks dramatik.

BOGOMTALE

Peter Foersom

Kaj Munk! Hvad husker vi? Nu til dags måske mest sangen om den blå anemone, som i de senere år omtrent er blevet en lollandsk nationalsang med Egil Harders melodi.

Kaj Munk blev født i Maribo i 1898 og voksede op hos plejeforældre i Opager. Han blev student fra Katedralskolen i Nykøbing i 1917.

Fra 1924 var han præst i Vedersø i det vestligste Jylland, indtil han blev likvideret i Hørbylunde Bakker ved Silkeborg af en tysk terrorgruppe 4. januar 1944.

Siden 1964 står han i bronze på vestsiden af det gamle rådhus i Maribo.

Mens han levede, var han formentlig bedst kendt som dramatiker, altså som forfatter af skuespil

FAKTA

"DRAMAMANDEN"

- Jens Kristian Lings:
- Dramamanden Kaj Munk
- 176 sider. Pris 199,95
- Forlaget Fokal

Og han var neget populær. I årene 1928-1953 var Kaj Munk således den mest spillede dramatiker på de nordiske teatre. Herhjemme ofte med stjerneskuespillere som Poul Reumert og Clara Pontoppidan i hovedroller.

I perioden blev hans teaterstykker opført i alt 4.896 gange på teatre i Norden, fortæller Jens Kristian Lings i sin netop udkomne bog om "Dramamanden".

Prokerende debattør

-Jeg kalder ham "dramamanden", fordi der altid var røre

omkring ham. Munk blandede sig i samtidsdebatten med stærkt provokerende synspunkter, skriver Jens Kristian Lings.

"Parlamentarismen har vrøvlet som bærende ide," skal han således have sagt.

Det fremgår, at Kaj Munk begyndte at skrive skuespil allerede i gymnasieårene. 25 skuespil blev det til, et om året.

Gennembruddet kom med "En Idealist" i 1928 og "Ordet" i 1932. Det sidste blev også filmatiseret af Carl Th. Dreyer i 1955.

Lings gennemgår begge skuespil grundigt og skriver, at hans overordnede formål med bogen er at forny interessen for Kaj Munks skuespilproduktion, så den kan få en opblomstring på scener og filmværk.

I de seneste mange år har der nemlig været temmelig stille omkring Kaj Munk, måske fordi han ved 1930'ernes begyndelse lod sig fascinere

Dramamanden. Forsiden til bogen om Dramamanden er tilrettelagt af Cecilie Primdahl Medom med fotografier af Niels Nøjgaard.

af de dengang så store førerskikkelser, Mussolini og Hitler, i Italien og Tyskland.

Tidsånden i sangbogen

Kaj Munk skrev også lyrik, sommetider endda veloplagede erotiske digte. Som et ret præcist mål for synet på ham

til forskellige tider bringer Jens Kristian Lings en oversigt over Munks bidrag til Højskolesangbogen. Den kommer i nye udgaver med 10-20 års mellemrum, og hvis man vil, kan man godt se hver udgave som et mål for den herskende tidsånd.

Lings bringer en oversigt, hvoraf det fremgår, at i både 54- og 64-udgaven er Kaj Munk repræsenteret med fire sange. I 88-udgaven kun med en enkelt sang, og i 93-udgaven er han slet ikke med.

Men så kommer "Den blå Anemone" som den eneste fra Munks hånd første gang i 2007 og igen i 2020.

Man bestilte et foredrag

Jens Kristian Links fortæller, at han er født i 1933 og stod sammen med sin far ved hovedvej 15 og så, da rustvognen med Kaj Munks kiste kørte forbi 6. januar 1944.

Som voksen blev han lærer og foredragsholder med H.C. Andersen som speciale. I 1993 blev han opfordret til at holde et foredrag om Kaj Munk ved 50-året for Munks død året efter.

Det blev begyndelsen til en årelang passion for Kaj Munk, som førte til oprettelse af Kaj Munk-Selskabet og udgivelsen af et tidsskrift "Munkiana", som begge stadig lever.

Han satte sig også i spidsen for bevarelse af Vedersø præstegård, som var ved at forfalde.

I dag er Kaj Munks præstegård gennemrestaureret, ejet af Kulturministeriet og åben for besøg.

Tandlæge tager dig på sengen: Absurdistisk roman bryder med alle fordomme

Jens Michael Høy har været tandlæge i Maribo i 28 år og skrevet bogen, "Lad Verden Falde Til Ro - En tandlæges endeligt".

BOGOMTALE

Sebastian Svensson
ssv@ftgruppen.dk

Jens Høys absurdistiske bog er en god påmindelse til alle om ikke at tage livets tilfældigheder, nederlag og succeser for alvorligt. Foto: Attika

Det er et opgør med alle former for fordomme, når den lokale Maribo-tandlæge gennem 28 år, Jens Michael Høy, svinger pennen i sin autofiktive roman "Lad Verden Falde Til Ro - En tandlæges endeligt".

Nuvel - man kan ikke klandre nogen for ikke at gribe ud efter en tandlæges bekendelser som det allerførste på boghylden. Men! Snyd ikke dig selv for en "taget-på-sengen"-oplevelse på den allerbedste måde. Der sker mere inde i sådan en tandlæge fra udkantsdanmark, end de flestes fordomme giver anledning til at tro.

Overraskelserne er nemlig mange, når den fiktive tandlæge og hovedperson i romanen, Oluf Fløite, inviterer læseren ind i hans sind. Oluf er - må man antage - baseret på

forfatteren selv. Sproget og rytmen er humoristisk og det fungerer godt med en roman, der er funderet i eksistentialisme og absurditeter.

Har man selv haft fornøjelsen at sidde i Jens Michael Høys tandlægestol, vil der formentlig være ét spørgsmål, der især runger i bevidst-

Jens Høy har været tandlæge i Maribo i over 28 år. Nu er han pensioneret - men skriver på livet løs. Privatfoto

heden: "Er det virkelig dét, som er foregået inde i min tandlæges?".

En besvimende patient

Fortællingen starter - ganske passende - med en scene fra dagligdagen i Oluf Fløites tandlægepraksis, hvor en patient er hunderød for, hvad

der kommer til at ske med ham.

Det er nu bare en rodbehandling, men det er ikke scenen på overfladen, der gør den interessant. Til trods for, at manden næsten dør.

Der, hvor bogen bliver fænomenal, er nemlig i mødet mellem virkeligheden og

Oluf Fløites bevidsthed. Selvfølgelig bliver levende med Oluf (eller forfatterens) briller på. Ikke fordi handlingen er kødløs - tværtimod, scenerne er livlige og spækket med handling, eksempelvis når tandlægen bliver pågrebet på færgen i Norge og derefter bliver

fængslet for besiddelse af hash.

Beskuer sig selv på afstand

Men årsagen til, at man læser videre er alle de tanker, der løber løbsk inde i Oluf hoved. For Oluf Fløite er tandlægeklinikken ikke kun et arbejdsredskab, men også en kammerat i selvrefleksion. Selve professionen er i sin mundanitet den perfekte ramme til de dybe tanker, der tager læseren med på en sjov rejse ind i, hvor værdifulde oplevelser, som er derude, hvis man ikke forgår i angst over dem.

Høys skrivestil er detaljeret og indlevende, men også subtilt distanceret. Man fornemmer en stille forståelse for menneskets kompleksitet, og også hans egen - selvom han oftest beskuer eksistensen, patienterne og nærmest sig selv på en afstand.

"Lad Verden Falde Til Ro" er ikke bare en bog om en tandlæge. Langtfra. Det er en mands visdom og manifest. En opfordring af en art, der er forstået sådan her: "Alting sker samtidig. Du har ikke som sådan nogen kontrol over det. Så lad det ske - og hey! Tag det roligt imens!".